

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šillingov
mesečna naročnina 20 šillingov
celoletna naročnina 200 šillingov
P. b. b.

LETNIK XXXVII

CELOVEC, PETEK, 3. DECEMBER 1982

ŠTEV. 48 (2099)

Razgovori morajo dati Nov TV pretvornik za Madžare v Sloveniji konkretne rezultate

Razgovori s koroško deželno vlado, napovedani za 9. december 1982, morajo po mnenju Izvršnega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem končno dati tudi konkretne rezultate. To terja cela vrsta nerešenih vprašanj slovenske narodne skupnosti na Koroškem, pa tudi napeti mednarodni položaj. To je ugotovil Izvršni odbor ZSO na svoji torkovi seji z napovedjo koroškega deželnega glavarja, da bodo 9. decembra na deželni vladi po dogovoru vseh treh deželnozborskih strank razgovori s predstavniki slovenskih osrednjih organizacij.

Vodstvo ZSO je v zvezi s to napovedjo ugotovilo to, da razgovorov ne smejo obremenjevati volilnotaktične spekulacije strank pred državnoborskimimi volitvami prihodnjega pomlad, na vsak način pa mora njihova podlaga biti člen 7 avstrijske državne pogodbe.

„Novi odbor ZSO se je ob predstavitvi pri koroški deželni vladi zavzel za stalen, enakopraven in konkreten dialog med osrednjima organizacijama koroških Slovencev ter deželno in zvezno vlado. ZSO je v minulih mesecih vztrajala na takšnem dialogu in se mu nikakor ni odpovedala. Stalen dialog med manjšino in predstavniki deželne vlade na Koroškem je vsekakor v interesu vseh Korošcev, zato je Izvršni odbor ZSO pozdravil napovedane razgovore z deželno vlado in sklenil, da se bo ZSO na teh razgovorih zavzela za stalne kontakte na deželni ravni“, je rečeno v izjavi za tisk.

Zadnji razgovor s predstavniki koroške deželne vlade je bil pred poltrem leti, 25. 5. 1981, če izvzamemo nastopni obisk novega vodstva ZSO pri deželnem glavarju junija letos. Z zveznim kanclerjem Kreiskim pa so se koroški Slovenci zadnjič sestali 28. marca 1980, torej pred skoraj tremi leti. Zdaj se je zvedelo, da tudi zvezni kancler razmišlja o tem, da bi koroške Slovence povabil na razgovor, vendar pa datum še ni znan. Vsekakor naj bi do tega razgovora prišlo še letos ali pa v prvih dneh januarja.

Da se pristojna mesta zopet odločajo za razgovore s prizadeto manjšino je vsekakor znak, ki ga je treba pozdraviti. Jasno pa je za vse strani, da samo razgovori zavoženega manjšinskega vprašanja ne morejo

spet spraviti na pravi tir. Za to bo potrebno že malo več. Tu se ponuja dovolj konkretnih vprašanj poleg stare hipoteke iz člena 7 državne pogodbe. Vzemimo samo vprašanje dvojezičnih otroških vrtcev ali pa zagotovitev sprejema RTV Ljubljana s postavitvijo ustreznih pretvornikov, pa tudi uveljavljanje dvojezičnosti v poslovanju občinskih, deželnih in zveznih uradov. Za predstavnike dežele in zveze pa mora biti tudi jasno, da s koroškimi Slovenci ne morejo delati svojih volilnih računov. Ne za tolikokrat citirano klimo v deželi ne za stvar ne bi bilo koristno, če bi se potrdil sum, da se pristojna mesta samo zaradi tega tako prizadevajo za nove kontakte, ker se bojijo izgube glasov — npr. na račun alternativne liste.

„Usterjevi predlogi niso dobronamerni“

Deželni poslanec Uster je sam poudaril, da so sosednje samo posvečevalni organ, ki deluje, če ga deželna vlada pozove. Mi koroški Slovenci, ki živimo že nad tisoč let v tej deželi, pa želimo biti v razgovorih z deželno in tudi zvezno vlado subjekt. Zato ne rabimo posvečevalni organ, ki se ga pokliče ob potrebi. Kot pravi zastopniki manjšine, si tudi v bodoče želimo enakopravne razgovore.

Tako je odgovoril predsednik ZSO Feliks Wieser v sredo v slovenski oddaji celovskega radia na govor deželnega poslanca Usterja (VP), ki je pozval Slovence, da naj gredo saj za eno leto poskusno v sosednje. Wieser pa je pogrešal pri Usterju tudi pozitivno zadržanje tedaj, ko so v Velikovicu občinski možje prepovedali nastop mladinskih zborov. Iz te male primerjave se vidi, da besede in predlogi Usterja niso dobronamerni, je dejal Wieser.

V soboto so v Dolnjem Lakošu, v dvojezični občini blizu Lendave predali namenu televizijski pretvornik, ki omogoča madžarski narodni skupnosti sprejem televizijskega programa matičnega naroda. Pretvornik je velika pridobitev za Madžare v Lendavskem kotu, saj do sedaj niso imeli nobene možnosti za sprejem madžarskega programa, tudi ne z dodatnimi adapterji, ki jih uporabljajo ostali pripadniki madžarske narodnosti v okolici Lendave, da premostijo tehnične težave, ki nastajajo zaradi različnih sistemov obeh dežel.

V bodoče je predviden še en pretvornik pri Murški Soboti, tako da bo vse območje brez tehničnih

ovir lahko sprejemalo program matičnega naroda. V perspektivi pa načrtujejo poseben nacionalni štud-

dio, ki bi kot v Kopru in tudi v Novem Sadu služil potrebam narodne skupnosti.

Ob slavnostni otvoritvi, ki je bila izvedena tudi v počastitev dneva republike, je govoril med drugim tovariš Jože Hartman, predsednik komisije za narodnosti in mednarodne odnose pri RK SZDL. V svojem govoru je poudaril pomen izgrajevanja mreže za pretok informacij in za živ stik s sosednjo deželo in kulturo. Tako se ustvarjajo pogoji odprte meje, kar je v smislu neuvrščene politike in tudi Kardelejeve vizije, ki govori o postopnem izginjanju meja. Zlasti na narodnostno mešanem področju se bi zaviral družbeni razvoj in posebno razvoj manjšin, če se bi odpovedovali odprti meji, je dejal Hartman.

Tudi drugod po Jugoslaviji so v preteklih dneh delovno in slovesno slavili svoj državni praznik, ki spominja na to, da se je pred 40 leti v bihaški republiki, na prvem zasedanju AVNOJ rodil v takratni podjarmljeni Evropi edini osvobodilni parlament. V svečani akademiji so se na zgodovinskem mestu Bihaču spomnili tega velikega dogodka, na katerem je spregovoril predsednik jugoslovanske skupščine Raif Dizdarevič. Predsednik predsedstva SFRJ Petar Stambolić pa je v Bajini Bašti simbolično spustil v pogon reverzibilno hidroelektrarno, eno največjih in najsodobnejših v Evropi, ki bo znatno prispevala k energetskega potencialu države.

Svojo povezanost z domovino so ob njenem prazniku izpričali tudi jugoslovanski delavci, ki so na začasnem delu v tujini. Predstavniki SFRJ pa so ob dnevu republike priredile sprejeme, tako na primer v Celovcu in na Dunaju, kjer so bili navzoči tudi vodilni predstavniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov.

75 let Posojilnice Borovlje

Izvrstno trenutno obratovanje in slavnostni koncert ansambla Avsenik s počastitvijo zaslužnih mož so bili najboljša darilo vsem vlagateljem in poslovnim partnerjem Posojilnice Borovlje, ki je bila ustanovljena 20. oktobra pred 75 leti. Drugi najmočnejši denarni zavod Borovlj „PoBo“ ima trenutno skupno nad 3000 vlagateljev in poslovnih partnerjev, več kot 100 milijonov šilingov hranilnih vlog ter letni promet, ki presega nad milijardo in pol šilingov. S takim obsegom je PoBo

drugi največji denarni zavod v Borovljah za Volksbanko, a še pred PSK, Bawag in Kärntner Sparkasse.

Pod predsedstvom Michaela Trunka je bil ustanovni občni zbor pri Cingelcu na Trati, kot je v svojem zgodovinskem orisu povedal predsednik upravnega odbora dir. Erich Uznik. Ze pred prvo svetovno vojno je bila Posojilnica pomemben gospodarski dejavnik, in je med drugim rešila iz finančne stiske tudi samo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

SZDL Slovenije za načelo odprte meje v obmejnem pasu

„Če ima gospodarski ukrep politične posledice, potem ne moremo govoriti več samo o gospodarskem ukrepu“. S temi besedami je Franc Šetinc na zadnji seji predsedstva RK SZDL Slovenije zajel bistvo problema, ki je nastal v zvezi z uvedbo depozita za narodnostne skupnosti v obmejnem prostoru med Slovenijo in sosednjimi državami. Zato se je na tej seji predsedstva SZDL Slovenije zavzelo za polno uveljavitev načela odprte meje na obmejnem področju in se bo zato v Beogradu zavzelo za odpravo depozita za obmejne prebivalce.

Pri obravnavanju tega problema so bili navzoči tudi predstavniki tržaških, goriških in koroških Slovencev ter Italijanov in Madžarov v Sloveniji. Za slovensko manjšino na Koroškem sta govorila predsednika Feliks Wieser in Matevž Grilc, ki sta oba pokazala razumevanje za gospodarske probleme Jugoslavije, izpostavila pa sta, da je dosedanje stanje z odprto mejo močno vplivalo na samozavest pripadnikov slovenske manjšine. Feliks Wieser je tudi povedal, da z golj s „kavno politiko“ ne bo mogoče graditi manjšinskega gospodarstva, pač pa, da je perspektiva v izgrajevanju sejemskih sporazumov. Oba pa sta menila, da je prav sedaj čas za sporazume o obmejnem gospodarskem sodelovanju.

Boris Race, predsednik SKGZ iz Trsta, pa je, kot poroča Delo, menil,

da Slovenci brez odprte meje ne bi prostora in se zato zavzel zato, da mogli razvijati enotnega kulturnega omejitveni ukrepi ne veljajo za obmejni prostor.

Kako se bo stvar dejansko razvila naprej je seveda odvisno od zvezne skupščine in drugih družbenih forumov v Beogradu. Odvisno pa bo seveda tudi od politične spretnosti Slovencev, ki morajo v Beogradu razložiti specifični položaj, ki ga drugje v Jugoslaviji ob mejah z drugimi državami nimajo. Uvodoma je na omenjeni seji predsednik Komisije za narodnosti pri RK SZDL Jože Hartman razložil poseben položaj Slovenije, ki ga ima zaradi svoje geografske lege, pri tem pa je opozoril tudi na dinamični razvoj slovenskih obmejnih regij, ki ga je bilo opaziti v zadnjih letih ob odprti meji.

Nervozni deželni glavar

Tako kot ima Kreisky svojega Androscha, ima Wagner svojega Frühbauerja. Tako bi lahko sklepali, če naj verjamemo novici v „profilu“, da sta si deželni glavar in njegov namestnik v laseh zaradi oblasti. Seveda drži, da „profil“ rad lansira take personalne vesti, posebej še v volilnih časih, drži pa tudi, da čisto iz trte zvita tudi ni. Kajti predpostavljamo lahko, da obema gre za oblast, za svojo in za oblast stranke, katere voditelja sta. In oba skušata, da bi se na tej borzi oblasti najbolje prodala.

Morda je deželnemu glavarju ta oblast zlezla že malo v glavo, kajti kako drugače si naj razlagamo, da je v torek v deželnem zboru toegal, da mu predsednik deželnega zbora, sam socialist, vzame besedo in prekine sejo. Najbrž tudi malo zgublja živce, sploh ko si je v teh predvolilnih časih, ko gre na zvezni ravni za večino, nakopal na glavo morda preveč stvari. Na dan svojega spodrsjlaja v deželnem zboru je v dunajski „Presse“ izšel intervju z njim, v katerem se je zavzel za Androscha. Sicer je isto jutro svoje izjave v telefonatu z ura-

dom zveznega kanclerja takoj demantiral, v javnosti pa je bil ustvarjen videz, da se je postavil proti svojemu predsedniku Kreiskemu. Na drugi strani ima pred seboj pomembno sejo predsedstva stranke naslednji ponedeljek, ko bo šlo za pomembna kadrovska vprašanja. Za Schoberja, Wagnerjevega finančnega in gospodarskega ministra iščejo primerne naslednike, ker hoče Schober menda spet enkrat odstopiti. Prav tako naj bi odločali o tem, ali naj Guttenbrunner kljub doseženi starostni meji obdrži svojo funkcijo, brez dvoma pa bo predsedstvo moralo postaviti tudi kretnice za razgovore s Slovenci.

Iz teh dogodkov bi bilo seveda napak sklepati, da se deželnemu glavarju daje njegov stol, saj je vsa njegova politika usmerjena v to, da stranki ohrani večino v deželi in tako ostane deželni glavar. Vsekakor pa tudi njega spričo težavnih državnoborskih volitev načena nervoza, čeprav si socialisti boljsega nasprotnika skoraj ne bi mogli želeli, kot je sedanja ljudska stranka.

P. W.

PREBERITE

Gradiščanski Hrvati s skrbjo gledajo v bodočnost stran 2

Življenjski jubilej dr. P. Zablatnika stran 3

„Pokaži kaj znaš“ v Šmarjeti stran 4

Avstrijski kulturni dnevi v Ljubljani stran 5

Slovensko prvenstvo v namiznem tenisu v Selah stran 8

POBO - drugi največji denarni zavod v Borovljah

V slavnostnem govoru ob 75-letnici Posojilnice Borovlje je predsednik nadzornega odbora dr. Zdravko Velik jasno in brez olepšavanja govoril o trenutnem gospodarskem položaju in o gospodarskih načelih Posojilnice Borovlje, ki ni samo gospodarski faktor spodnjega Roža, temveč se je razvila tudi v most s sosednjo Jugoslavijo in Italijo. Preudarne besede s slavnostne proslave objavljamo v celoti.

Samopomoč, so si dejali ustanovitelji, močje preudarnosti in splošnega zaupanja, je edina čvrsta možnost, da si v gospodarsko težkem času medsebojno pomagamo pri reševanju vsakodnevni denarnih problemov.

Požrtvovalnost in idealizem sta botrovala in tako je nastala pred 75 leti HiP Borovlje, ki je začela v malem obsegu vršiti vlogo, ki jo v glavnem še danes ima:

Namreč: da so marljivi hranilci z razpoložljivimi denarnimi sredstvi vložili v zaupno upravo svoje prihranke, ki jih je posojilnica lahko dajala v posojilo vsem, delavcu in malemu človeku za kritje svojih vsakodnevnih potreb, kmetu za utrditev svoje gospodarske samostojnosti, svoje gospodarske moči, preprosto vsakemu, ki je najavil voje potrebe.

Zato je naš pogled ob današnjem dnevu z globoko hvaležnostjo in s spoštovanjem ozrt na naše požrtvovalne predhodnike in njihovo delo. Ali, dragi gostje in člani, ne bi zaslužili, da stojimo kot odgovorni odborniki pred Vami, in pred častnim delom naših prednikov, če naše noge ne bi stale na trdnih tleh vedno težje sedanosti in če naš pogled ob tem prazniku ne bi bil ozrt tudi v bližnjo in daljno bodočnost.

Naša sedanost je, da delujemo v industrijsko-obrtnem središču široke regije s kmečkim in delavskim obeljšem, ki je istočasno tudi most v sosedno Jugoslavijo in Italijo. Pogoj za prilagoditev na potrebe gospodarstva in trga, je stalno pridobivanje znanja in hitro odločanje ter ukrepanje, rezultat teh lastnosti pa je velika rast in poslovni uspeh naše POBO.

Naša sedanost je, da smo zadržna banka slovenske narodne skupnosti. Spoznanje, da z večinskim narodom sedimo v skupnem čolnu in da potrebe reševanja gospodarskih problemov zadeva vse, nam je dalo moč za našo širokost in odprtost napram narodu sosedu. Naša samozavest in neomajnost, delavnost, zaupnost in bližina do človeka nam je odprla zaupanje in priznanje pri večinskem narodu, ter ponos in ugled pri lastnem.

Naša sedanost je, da smo samostojni. Samostojna zadržna enota prostovoljno vključena v Zvezo slo-

venskih zadrug. To pa pomeni tudi, da smo samoodgovorni za svoje delo in v okviru zakona in pravil neomejeno gibčni in fleksibilni, kar nas usposablja, da smo enakopravni partnerji na vse strani.

KRIZA GOSPODARSKEGA IN POLITIČNEGA SISTEMA

Naša sedanost je, da smo zadržna organizacija, kar pomeni, da smo osnovani na širokem članstvu, in s tem povezani z interesi, težnjami, problemi in hotenji široke demokratične javnosti.

In kako je za našo bodočnostjo?

Besede recesija, inflacija, stagnacija, nezaposlenost, kriza, nam vsak dan pobijajo iz zvočnikov naših radiov in televizorjev. Lagali bi samemu sebi, če bi trdili, da se to naše države ne tiče, da se naša država ne nahaja v težavah; seveda ne v takšnih kot druge, ali to nas ne razvezuje, da razmišljamo o problemih, ki so otipljivi že danes in katerih pravilno spoznanje je ključ za bodočnost. Če govorimo o krizi, to ni samo gospodarska kriza ali kriza zgrešenega menedžmenta, če gremo stvari na dno, potem spoznamo, da gre za krizo celotnega političnega sistema.

Država je človeku obljubila, da mu bo odvzela skrb, da razmišlja o svoji vsakodnevni eksistenci, o svojem vsakodnevem obstoju, češ problem delovnega mesta je njen problem, skrb za socialno varstvo je njen problem.

Dokler je država lahko gradila na vsakoletni rasti gospodarstva, je svojo obljubo tudi lahko držala, državljan pa je postajal čedalje bolj brezbrizen. Nasprotno danes terja dano obljubo od države, danes jo terja od dežele, danes jo terja od občine.

Iz zagate država išče v tem, da za vsako ceno poskuša obljube uresničiti. Rešitev išče v velikih gospodarskih strukturah, v financiranju velikih industrijskih kompleksov, ki na videz na mah rešijo problem, dokler se na drugem koncu ponovno ne odpre. Da se odpre, pa že danes odgovorni vedo. Odpira se še hitreje tudi zato, ker doberšen del k temu doprinaša negibno in dostikrat neodgovorno uradništvo ter birokracija v vodstvu takšnih velikanov.

Ze štiri leta posluje PoBo uspešno v teh prostorih. Od leta 1980 naprej pa je tudi menjalnica ob Ljubeljski cesti pridobivala na svojem pomenu. ODLIKOVANJA so zastopniki borovelske posojilnice podelili zaslužnim možem, ki so delovali v posojilnici in izven nje v korist tega pomembnega slovenskega denarnega zavoda. Odlikovanja so prejeli: dr. Mirt Zwitter, Melhior Verdel, Matevž Šlemic, Janez Weiss, Danilo Kupper, Janko Oitzl in Ferdinand Turk.

Kljub temu, da parola o zaščiti delovnih mest dobro zveni v naših ušesih, moramo ostati budni.

Dragi navzoči, zakaj vam to pripovedujem? Zakaj toliko kritičnih besed ob tem visokem prazniku naše POBO?

Prepričani smo, da je podlaga za smelo korakanje v bodočnost kar se da pravilna in neusmiljena ocena sedanosti. Prav bodočnost naše POBO, našega gospodarstva, naše regije, v kateri skupno z našimi nemškogovorečimi sodeželanji krojimo svojo usodo, nam mora biti posebej pri srcu in zanjo se čutimo soodgovorne.

Kamor se oziram po svetu, povsod opažamo, da se nekoč tako slavljene velike organizacijske strukture utrjujejo.

Tu mislim na velike občine, ki zaradi svoje prenapuhnjenosti nimajo več dostopa do človeka.

Tu mislim na velike tovarne, v katerih je delavec odjuten od predmeta poslovanja in končnega proizvoda.

Tu mislim na velike koncernne, kjer je denar samemu sebi namen, človek pa številka.

Takšne okorne strukture so kajpada zelo neoporne proti kriznim valovom.

BODOČNOST JE V MALIH, PREGLEDNIH STRUKTURAH

Bodočnost, tako ugotavljajo znameniti možje in znanstveniki, je v malem, v malih, preglednih strukturah, ki so blizu človeku in do katerih človek najde bližino, ki jih preprost povprečen sočlovek lahko soblikuje in kontrolira in za katere lahko nosi tudi soodgovornost.

V takih strukturah kar naenkrat človek ne stoji več ob strani križem rok, ampak tu najde svoje mesto, tu krepko poprime in zavija rokave. Tu tudi ni več v ospredju samo osebni materialni interes, tu stopa v ospredje skupna korist, skupna zavest.

In prav tukaj je danes mestó naše POBO in zadruga in tu bo v bodoče še tem bolj.

Ker smo mali, osebni, neanonimni, z odprtim posluhom za vsakega posameznika, zato uživamo vaše zaupanje, zato se v POBO počutite kot doma.

K gospodarski bodočnosti naše POBO pa tole:

V okviru zadržne mreže moramo v zadržnem duhu premagovati strah pred bodočnostjo.

Ce je v času ustanovitve veljala sa-

Dr. Zdravko Velik: Sami si moramo pomagati

mopomoč kot vogelni kamen za delo, potem to danes pod drugimi pogoji velja v isti meri.

Sami si moramo pomagati pri iskanju novih gospodarskih modelov v naši regiji, sami si moramo pomagati pri povečanju naše gospodarske baze in sami moramo nositi odgovornost za napake.

V okviru teh gesel vas vse prisrčno pozivamo k sodelovanju. Tako bomo vedno močnejši in v čim večji meri sposobni partnerstva, kateremu se odpiramo na vse strani.

S tem bomo lahko aktivno in enakopravno sodelovali pri reševanju skupnih problemov z nemškogovorečimi sodeželanji. Državi s tem ne bomo v breme, ampak v oporo.

Dovolite, da se ob koncu najiskrenejše zahvalim vsem odbornikom in sodelavcem POBO za odlično delo, posebno obema poslovodjema Floriju Dovyaku in dir. inž. Ludviku Dovyaku, posebno pa vam, dragi člani, prijatelji, za vašo zvestobo in vztrajnost in zaupanje. Brez vas POBO ne bi bila, kar danes predstavlja, zato naj vam bo koncert Avsenikov skromno priznanje in zahvala.

75 let Posojilnice Borovlje

(nadaljevanje s 1. strani)

stojno konzumno zadrugo v Borovljah. V letih 1941/42 pa je bil odbor nasilno razpuščen, članstvo pa razbito, deloma so jih zaprli, mnogo jih je bilo izseljenih, premoženje pa je bilo v celoti izropano. Sele leta 1947 je bila ob zavlačevanju oblasti možna obnova in delovanje posojilniške zadruge se je moralo razviti spet znova. V vseh povojnih letih pa so se gradili temelji, na katerih je bilo možno razviti predvsem v zadnjih desetih letih sodobno banko, ki je danes pomemben gospodarski dejavnik v obrtniškem in gospodarskem središču spodnjega Roža.

Za svojo 75-letnico je Posojilnica Borovlje svojim prijateljem podarila koncert ansambla Avsenik in boro-

veljska mestna hiša je bila polna do zadnjega kotička. In še mnogo več se bi jih zbralo, če bi bila na razpolago večja dvorana. Zadržniki Posojilnice pa so z veseljem zaznali, da odmev ni bil samo močan v slovenski javnosti, temveč, da so se vabilu odzvali tudi predsednik koroškega deželnege zborna Josef Guttenbrunner, državnozbornski poslanec in borovelski župan Anton Woschitz, zastopniki sodišča, žandarmerije, carine, duhovščine in številni zastopniki javnega življenja, nenazadnje pa seveda tudi zastopniki osrednjih organizacij koroških Slovencev. V pozdrav gostom in v počastitev odlikovancem je zapel moški zbor iz Borovelj pod vodstvom Romana Verdela. (Beri tudi poročilo na tej strani).

Hrvati: 450 let živimo na Gradiščanskem - a še vedno nas skrbi bodočnost

Gradiščanski Hrvati ocenjujejo svoj trenutni položaj zelo kritično, predvsem jih skrbi pasivnost avstrijskih oblasti, ki omogoča hitro napredovanje asimilacije, zato zaskrbljujoče gledajo na bodočnost svoje narodne skupnosti. To je med drugim rečeno v soglasno sprejeti resoluciji, sklenjeni 21. novembra 1982 na občnem zboru Hrvaškega kulturnega društva in kraju Šuševu (Nebersdorf) na Gradiščanskem.

Še nikoli v zgodovini hrvaške narodne skupnosti asimilacija ni napredovala s takšno hitrostjo kot v zadnjih desetletjih, pravijo v resoluciji. Niti zvezna, niti deželna vlada pa v preteklem letu ni sprejela kakega ukrepa za izpolnitev obveznosti iz državne pogodbe, pa tudi ne na podlagi zakona o narodnih skupinah, ki izrecno govori o obveznosti države v korist zaščite narodnih skupin.

Gradiščanski Hrvati se zato sprašujejo kako dolgo jih bodo

vlačili s praznimi obljubami, ki jih berejo v skupnih avstrijsko-jugoslovanskih komunikacijah, še za nos. Pod takimi pogoji izgubljajo Hrvati zaupanje v moralo in načela pravne države. Sprašujejo se tudi zakaj Avstrija še enega izmed določil Avstrijske državne pogodbe ni izpolnila, čeprav je deželni glavar Kery ob zadnjem srečanju narodnosti sosednjih dežel v Cindrofu, 25. oktobra 1982, zagotavljal, da bodo izpolnili vse obveznosti, ki jih je prevzela Avstrija v zvezi z državno pogodbo. Prav tako pa spominjajo na izjave zunanjega ministra Pagra, ki jih je dal 14. novembra letos v pogovoru s Hrvati, kjer je ocenjeval manjšine za obogatitev države, ker manjšine lahko svoje prispevajo k mirnemu in prijateljskemu sožitju sosednjih narodov. Zato, je dejal tedaj Pahr, da bo on podpiral vsa stremjenja, ki ščitijo manjšino pred diskriminacijo in ki ustvarjajo pogoje za obstoj in svobodan razvoj manjšin.

Zadnje srečanje narodnosti je gradiščanskim Hrvatom predočilo, da se povsod razvija dialog med manjšino in državo in da so čestokrat s tem sprožili dinamičen razvoj v korist narodnostni skupnosti, le na Gradiščanskem tega dialoga sploh ni, pravijo v resoluciji. V nasprotju s tem se žalostni položaj na šolskem in vzgojnem področju zastruje, hrvaški jezik pa kljub obveznostim iz državne pogodbe nima svojega mesta v javnosti, in tudi finančna podpora hrvaški narodni skupnosti je le farza.

Spričo tega skorajda katastrofalnega položaja, in spričo 450. obletnici naselitve Hrvatov na Gradiščanskem zahteva občni zbor Hrvatskega kulturnega društva tiste, ki so odgovorni za podpis državne pogodbe in za sklep zakona o narodnostnih skupinah, da prenehajo z desetletno pasivnostjo, ki nedvomno pospešuje asimilacijo. Izvedejo pa naj tiste ukrepe, za katere so se obvezali in ki jih drugje smatrajo za potrebne!

Volitve v obratni svet pri ZSO

Prejšnji četrtek so bile volitve v obratni svet nameščencev pri Zvezi slovenskih organizacij v Celovcu. Kandidata za obratni svet sta bila Peter Wieser in Lydia Mikel, za namestnika pa sta bila predlagana dr. Marjan Sturm in Franci Rozman. Ta edini predlog je bil sprejet z absolutno večino.

Obratni svet je interesno zastopstvo delovnega kolektiva, njegove dolžnosti in pravice pa so zasidrane v posebnem zakonu. Celotno

poslovanje obratnega sveta je slovensko, seveda tudi z Delavsko zbornico, ki je zakoniti interesni zastopnik delojemalcev, saj je v interesu slovenskih delavcev in nameščencev, da se uveljavi slovensčina v vseh družbenih področjih.

Konzervativni krogi seveda nimajo razumevanja za ustanovitev obratnega sveta in tudi uporabo slovenskega jezika niso povsod pozdravili.

PRED IZIDOM KNJIŽNEGA DARU SPZ:

Spet bogata bera knjig za ljubitelje slovenskega leposlovja

Leto se nagiba h kraju, s tem prihaja čas dolgih zimskih večerov, ko bomo spet segali po knjigi. Med organizacijami in založbami je tudi Slovenska prosvetna zveza, ki že več kot trideset let izdaja svoj vsakoletni knjižni dar skupaj s Koroškimi koledarjem. Te dni — tako so nam povedali uredniki — bo Koroški koledar SPZ za leto 1983 do tiskan in še prihodnji teden skupaj s tremi knjigami na voljo koroškim bralcem širom naše zemlje.

Koroški koledar 1983 stoji v znamenju 75-letnice obstoja Slovenske prosvetne zveze in tudi drugih jubilejev znanih osebnosti ter

umrlih rojakov, katerih se v posebnih člankih spominjajo. Koroški koledar je — tudi sicer bogat tako po vsebini kot po grafični zasnovi. Bralce že danes seznanjamo s tem, da v Koroškem koledarju SPZ za l. 1983 sodelujejo pretežno domači avtorji kot so Valentin Polanšek, Marjan Sturm, Maja Haderlap, Gustav Malle, Feliks Wieser, Milka Hartman, Herman Germ in drugi, ki pišejo o raznih področjih našega narodnega življenja. Ker bomo o vseh knjigah knjižnega daru SPZ še posebej poročali, naj le omenimo, da bo Koroški koledar obsegal skupno 148 strani, s posebno prilogo ilustracij. Kot posebni dar za bralce bo gotovo zanimiv II. del Polanškovega romana Bratovska jesen, v katerem avtor opisuje partizanske boje na Koroškem. Nadalje bo zlasti za mladino privlačna knjiga Slovenske ljudske pripovedi, ki jo je uredil Milko Matičetov, medtem ko bo za staro in mlado zanimiva knjiga Stanka Preka, Ljudska modrost, v kateri so zbrane številni reki, ki jih je pisalo življenje. Posebna novost bo tudi ta, da bodo knjige knjižnega daru SPZ bogato ilustrirane, nekatere vazane celo v platno oz. karton. Toliko v vrednost ljubiteljem knjižnega daru SPZ, ker bomo o le-tem več poročali prihodnji teden.

Že po tradiciji, Koledar in knjige Mohorjeve družbe izidejo nekoliko prej, čeprav je časovna razlika letos zelo malenkostna, so knjige MD že na prodaj. Tu prav tako gre za zbirko štirih knjig, od katerih omenjamo Koledar, zbirko

Hermana Germa pesmi in črtic za otroke, stvarno knjigo dr. Pavla Zablatnika Od zibelke do groba, in Pratico. Od vseh knjig, ki so broširane, naj posebej omenimo delo dr. Pavla Zablatnika Od zibelke do groba, v kateri strokovnjak koroškega narodopisja opisuje na priklupen način ljudska verovanja, šege in navade koroških Slovencev v knjigi, ki je bogato ilustrirana in bo gotovo razveselila vse bralce. Tu je treba posebej naglasiti, da tudi Mohorjeva družba v svoj knjižni dar vključuje domače koroške avtorje, kar je gotovo hvale vredno. To pa očitno pri emigraciji nima nobenega odmeva, vsaj kar zadeva vključitve Polanškovega romana Križ s križi, ker pač avtor v le-tem opisuje dogodke med zadnjo vojno. To se odraža v dolgem protestnem pismu Zveze društev slovenskih protikomunističnih borcev v Kanadi, katere članom Polanškovo pisanje ni po volji. Posebno se huduje nad lektorjem Lovrom Kasljem, ki je Polanškovi knjigi napisal tudi uvod. Z emigracijo so pač težave, tega se najbrž zavedajo tudi pri Mohorjevi in lektor kakor urednik Kattinig priznava, „da je bilo napak poslato to knjigo kot redno mohorjevko tudi tistim rojakom, ki so šli maja 1945 čez Ljubelj“. Žal pa slednji svojega stališča do NOB niso in nikoli ne bodo spremenili. Kaže pa, da je v krogih Mohorjeve družbe v tem oziru prišlo do vidnega premika — vsaj nekateri odgovorni priznavajo, da je fašizem koroškim Slovincem napovedal smrt in da je upor bil edina in prava odločitev.

Dr. Pavle Zablatnik 70-letnik

naših krajih zbiral gradivo o slovenskem narodopisju na Koroškem in tako postal eden najvidnejših strokovnjakov na tem področju. Pavle Zablatnik je leta 1968 postal ravnatelj slovenske gimnazije, katero je vodil do leta 1978, ko je stopil v zaslužni pokoj. Pod njegovim vodstvom se je slovenska gimnazija 1975 preselila izpod tuje strehe v novo, lastno poslopje na Janežičevem trgu; med njegovo poslovno dobo je Zablatnik bil imenovan za dvornega svetnika.

Kljub močni obremenjenosti, Zablatnik ni opustil svojega raziskovalnega dela, ampak je od leta 1973 predaval na slavističnem inštitutu celovške univerze slovensko narodopisje, koroško slovensko literaturo in strokovno didaktiko slovenskega jezika. Razen tega je sodeloval in še sodeluje na raznih strokovnih seminarjih, piše znanstvene razprave, med katerimi naj omenimo raziskovalne študije slovenskih bukovnikov, zlasti Drabovnjaka. Dr. Pavle Zablatnik pa se je udeleževal tudi kot prosvetaš, saj je več let bil predsednik Krščanske kulturne zveze, zdaj pa je predsednik Kulturnega društva v Celovcu. Jubilatant je januarja letos za njegovo znanstveno-raziskovalno delo prejel Tischlerjevo nagrado.

Ob njegovi 70-letnici je v knjižni zbirki Mohorjeve družbe izšlo njegovo poljudno znanstveno delo Od zibelke do groba, v katerem opisuje šege in navade na Koroškem.

Če o neki osebnosti pravimo, da je naša, potem to prav gotovo velja za Pavleta Zablatnika, ki nikdar nikomur ni vsiljeval svojih idejnih nazorov, ampak je vedno upošteval tudi ljudi drugega prepričanja, zato njegovo delo tembolj cenimo kot doprinos k slovenski kulturni zgodovini. Pavletu Zablatniku ob njegovem življenjskem jubileju želimo še mnogo zdravih let, da bi lahko uresničil svoje raziskovalne načrte, ki si jih je zastavil za prihodnost.

Nagrade AVNOJ 82

SFR Jugoslavija je ta teden praznovala dan republike, 29. november. Ob tej priložnosti so po vsej državi prirejali slovesnosti, osrednja svečanost pa je bila v Bihaču, kjer je pred štiridesetimi leti zasedel prvi resnični jugoslovanski parlament in edini osvobodilni parlament v takratni, skoraj popolnoma zasužnjeni Evropi.

Ob tej priložnosti so v Jugoslaviji slavili tudi številne delovne zmage, na ta dan pa podelijo tudi najvišja državna priznanja na področju kulture, znanosti in gospodarstva. Med letošnjimi dobitniki tega visokega priznanja so tudi trije Slovenci in sicer akademik prof. dr. Dragotin Cvetko za njegovo dolgoletno delovanje na področju muzikologije, prof. Edvard Ravnikar za njegove dosežke na področju arhitekture in prof. dr. Andrej Župančič za njegovo delo na področju medicine (patofiziologije). Med slovenskimi delovnimi organizacijami pa je bil odlikovan kolektiv TAM iz Maribora za njegove delovne uspehe na področju gospodarstva.

Golija v Celovca

V sredo zvečer so v Auli slovenici v Celovcu odprli likovno razstavo akademskega slikarja prof. Bojana Golije iz Maribora. Umetnik se s tem koroški javnosti predstavlja s svojimi slikarskimi dosežki zadnjih let, torej z malo retrospektivo. Razstava prof. Golija bo odprta do 22. decembra 1982. Obširnejše poročilo o otvoritvi razstave bomo objavili v prihodnji številki.

Prireditve v Cankarjevem domu v Ljubljani

- Nedelja 12. decembra ob 19. uri Otvoritev fotodokumentacijske razstave ob 250-letnici rojstva skladatelja Josepha Haydna — l. predverje
- Ob 19.30 uri Koncert skladb J. Haydna v izvedbi ansambla Collegium musicum iz Zagreba — mala dvorana
- Ponedeljek 13. decembra ob 18. uri Otvoritev razstave knjig slovenskih avtorjev iz avstrijske Koroške ob 19. uri Pogovor na temo: Sedanjí položaj slovenske književnosti na avstrijskem Koroškem in literarni večer sodelujočih avtorjev — sejna dvorana I
- Sreda 15. decembra ob 19. uri Nevidni nasprotnik (Unsichtbarer Gegner) — projekcija filma režiserke Valie Export — mala dvorana
- Četrtek 16. decembra ob 19. uri Človekoljubne žene (Menschenfrauen) projekcija filma režiserke Valie Export — mala dvorana
- Petek 17. decembra ob 19. uri Richard Kriesche (Gradec) video art demonstracija sodobnih iskanj na področju izražanja z video tehniko — novinarsko središče

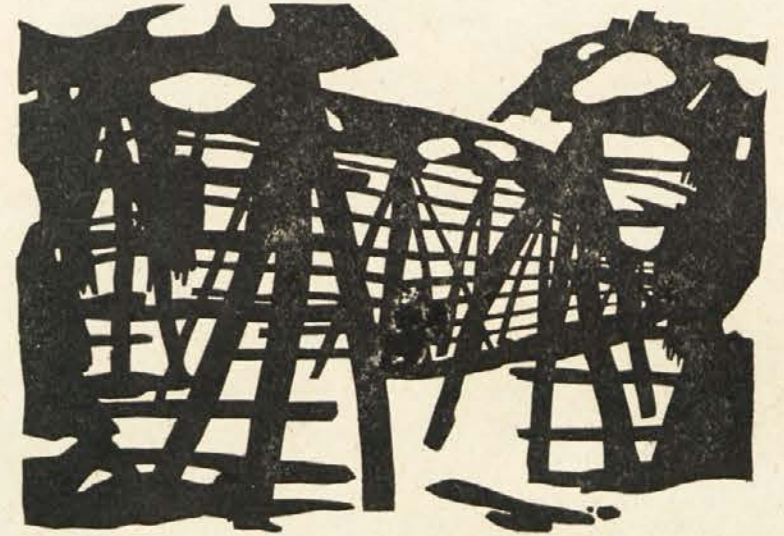
Vse podrobne informacije lahko dobite po telefonu 03 061 222 815 (blagajna Cankarjevega doma).

AULA SLOVENICA

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5-7

Vijudno vas vabimo na razstavo grafik
akademskoga slikarja

prof. Bojana Golije

Razstava je odprta do 22. decembra 1982, od ponedeljka do petka, od 13. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

MED NOVIMI KNJIGAMI:

Pesniška zbirka Antona Haderlapa

Izid nove knjige pomeni lep kulturni dogodek. To posebno velja za nas koroške Slovence, saj se v pisani besedi odraža naša življenjska volja in kulturna stopnja. Če pri tem gre za umetniško izpoved preprostega človeka, je tembolj razveseljivo, ker tako na poseben način izpričuje ljubezen do materinega jezika in do svojega naroda. Te misli so se porajale ob prelistavanju nove pesniške zbirke oziroma knjižnega prvenca Antona Haderlapa, ki je te dni izšla v založbi Kluba prijateljev lova.

Zbirka Tončija Haderlapa nosi naslov Pesmi, avtorja pa predstavlja Karel Prušnik-Gašper, ki se je s posebno vnetostjo zavzel za izid Haderlapove knjige. Žal Gašper tega dogodka ni dočakal, zato nam je njegov uvod zbirki tem bolj drag. V le-tem Gašper med drugim piše: „Tonči je poskušal pesniti že kot otrok, ko je hodil še v ljudsko šolo in ko je odšel s štirinajstimi leti, s svojim leto dni mlajšim bratom Zdravkom, za očetom v partizane. Njegovo samorastniško pesništvo je poglavo kot spomladinske rože, ko je bil po vojni prisiljen zapustiti svoj ljubljenski domači kraj in je šel „s trebuhom za kruhom“, v severno Koroško, v nemško govoreči kraj Feldkirchen / Trg. Tam, kjer biva s svojo družino že nad 20 let, z ženo Vero in tremi hčerkami, ki so vse absolventke slovenske gimnazije, so se rodile pesmi, katere predstavlja ta lična zbirka. „Podaj se v tuje kraje in tvoje srce bo občutilo bolj kot doma, kam pripada tvoja narodnost, kako lepa je govorica tvoje matere.“ Sposoben si s svojo prorojeno pesniško nadarjenostjo zapisati nežna čustva, katere si prinesel od doma in jih skrbno gojiš noč in dan v svojem srcu. „Na tujem“, čeprav ne tako daleč od svojega rojstnega kraja, je Tonči spoznal, da tudi tam, kjer živiš in delaš sedaj — cvetijo rožice, šumijo in šepetajo gozdovi, prepevajo ptičice, ko jih poslušas s čuti in zdravo vestjo, prinesenimi od doma. Prav zaradi tega, ker Tončijeve pesmi koreninijo v naravi in duhajo prirodno bit koroškega samorastnika, so njegove pesmi edinstvene.“

Res, Tončijeve pesmi so nekaj posebnega, v njih je veliko izpo-

vedil preprostega človeka. Tonči sam v uvodni pesmi pravi: „Ne ponujam jih za groše, / moja pesem ni melodija, / moja pesem je borba, / je krik človeka.“ V teh verzih je pesnik Tonči sam najbolj povedal, kaj so njegove pesmi, kaj hoče z njimi povedati, da so krik človeka, ki brani svoj izvor in svojo materino besedo. Torej avtor nima posebnih literarnih ambicij, zato je njegovo zbirko treba jemati kot željo in potrebo, sočloveku in prijatelju nekaj povedati. V svojem izražanju pesnik ne uporablja zahtevnega umetniškega izraza. Zato ob ocenjevanju njegovega dela tudi ni potrebno upoštevati tistih kritičnih meril, ki so v literaturi običajna. To pa seveda ne pomeni, da Tonči Haderlap bralcu nima kaj povedati, nasprotno: prav zaradi neobremenjenosti, so njegovi verzi odkriti in naivno preprosti, kar bralcu daje občutek, da z avtorjem sodoživlja svet v katerem živi in v katerem je vesel ali žalosten. Povsem soglašamo s Karlom Prušnikom-Gašperjem, ko je ob koncu svojega uvoda zapisal: „Kadar berem Tončijeve pesmi, mi je toplo pri srcu in prepričan sem, da bo ta toplota zajela vsakega, ki bo prečital to zbirko.“

Pesniška zbirka Tončija Haderlapa je po svoji grafični ureditvi izredno prikupna in jo lahko uvrščamo v sam vrh sodobne knjižne produkcije. Za tisk odgovarja tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani, za ilustracije Jurij Mikuletič, za založnika — Klub prijateljev lova — pa predsednik Mirko Kumer. Kot znano, je avtor Tonči Haderlap tudi lovec, zato bo tudi predstavitev prihodnji petek v Tinjah potekala v takem okviru, ko bodo sodelovali trobentači iz Trga in kajpada tudi pevci SPD „Zarja“ iz Železne Kaple. Tam bo najprej spregovoril predsednik KPL Mirko Kumer, medtem ko bo Tončijevo zbirko predstavil predsednik „Zarje“ Miha Travnik, na sporedu pa je razumljivo tudi beseda avtorja.

Tončiju Haderlapu k izidu njegove pesniške zbirke iskreno čestitamo in želimo, da bi našla mnogo bralcev. Tončijeva zbirka bo gotovo na voljo tudi v vseh slovenskih knjigarnah v Celovcu.

TUDI V ŠMARJETI V ROŽU

Odlična prireditve „Pokaži kaj znaš“

Kot ostale štiri mladinske prireditve „Pokaži kaj znaš“ — v Šentprimozu, v Pliberku, na Brnci in na Radišah — je bila tudi tokrat peta, v nedeljo popoldne v Šmarjeti, uspešna. Nabito polna farna dvorana je bila spet prepričljiv dokaz, kako

omogočil nastop te popularne mladinske prireditve v Šmarjeti v Rožu. Svet, ki so ga tokrat pokrili s svojimi prispevki mladi umetniki, sega od Drubanaž na vzhodu do Šentjanža na zahodu ter od Drave na severu do Karavank na jugu s Selami

ki ga vodi domači župnik Ivan Olip. Vsekakor razveseljivo dejstvo, da se krepi domača kulturna dejavnost zlasti pri mladini, ki je porok za nadaljnji obstoj naše narodne skupnosti pod severnimi obronki Črnega vrha.

Nadaljnje mladinske skupine so bile: iz Šentjanža, vodi jo kolektiv treh deklet — Ivana Weiss, Kristina Blüml in Martina Laussegger; iz Borovelj, pod vodstvom Lidije Oraže ter močni zastopstvi iz Slovenjega Plajberka in iz Sel. Poleg teh skupin so nastopale manjše in posamezniki. Med najmlajšimi nedeljskega sporeda je bila komaj 5-letna pevka Sara Pavčič. Na flavto je zaigral Robert iz Trebelj, iz harmonike je izvajal prijatne melodije Edvard Oraže iz Borovelj. S kitaro in zlasti s petjem pesmi „Pesem miru“ je razveselila publiko Andreja Müller iz Borovelj. Še in še bi lahko naštevali pevce in glasbenike — skupno jih je bilo blizu sto, vendar pa lahko povemo samo eno, da so bili vsi odlični in da zaslužijo pohvalo. To se je tudi zgodilo, saj so bili vsi nastopajoči nagajeni z navdušenim aplavzom. Še enega, to je najmlajšega izvajalca sporeda, komaj dvoletnega Mitjo ne smemo prezreti, ki je nastopal „izven konkurence in kljub temu zbuja pri publiku veliko smeha in radosti.

Nedeljsko prireditev je vodila znana prosvetna delavka Simona Pörtsch, kateri je asistiral s šaljivimi prizori Mirko Wieser iz Slovenjega Plajberka. Med šaljivimi prizori, ki so vzbujali mnogo smeha je bilo napihovanje vrečk, ki jih je bilo treba na tleh spraviti do „eksplozije“. Najhitrejši je prejel ustrezno nagrado. Prav tako posrečeno in smešno je bilo oblačenje z zavezanimi očmi, nadalje ocenjevanje, koliko pomaranč je v posodi itd... Zmagovalci so prejeli ustrezne nagrade.

Oder na katerem se je odvijala prireditev je v ozadju krasil emblemi SPZ, ki je bil v okviru sporeda tudi predmet razlage, kaj pomenijo tista tri dekleta s knjigo, liro in masko. Na odru je stala tudi stojnica za darila, katero je upravljala Lenčka Weiss. Le-ta je imela nalogo obdariti vsakega nastopajočega z lectovim srcem s tekstom SPZ „Pokaži kaj znaš“ in z raznimi drugimi darili. Že na zadnji mladinski prireditvi „Pokaži kaj znaš“ na Radišah smo obžalovali, da nista bila prisotna slovenski celovški radio in ljubljanska TV. No tokrat ju tudi ni bilo. Ostane pa nam še vedno upanje, da se bo morda prihodnje leto le uresničila naša želja, kajti to mladinsko prireditev „Pokaži kaj znaš“ bodo, kakor zagotavljajo pri SPZ, prirejali tudi v bodoče, saj

Skupina iz Šmarjete, ki jo vodi domači župnik Ivan Olip

priljubljene so te mladinske prireditve, ki jih od lanskega leta naprej prireja Slovenska prosvetna zveza, kateri velja vse priznanje, saj gre tu za odkrivanje mladih talentov, ki bi

in Slovenjim Plajberkom. Tudi mesto Borovlje, v osrčju tega območja, je bilo močno zastopano. Skratka mladina spodnjega Roža je bila v nedeljo zbrana v Šmarjeti, da se pred-

Plajberški mladni pevci

drugače po vsej verjetnosti ne imeli šanse, da bi jih kdo odkril.

Številno publiko — sodelujoče in gledalce, med katerimi so bili šmarješki župan Hanzi Ogris, podžupan Janez Korenjak, člana predsedstva SPZ Hanzi Weiss in Hanzi Kežar, predstavnik slovenskih organizacij Teodor Domej in zastopniki narodnopolitičnega življenja na Koroškem, je v imenu Slovenske prosvetne zveze pozdravil podpredsednik Tomi Ogris z željo, da bi bil prijeten in sproščen popoldan, tako za nastopajoče kot za ostalo publiko. Zahvalil se je tudi domačemu župniku Ivanu Olipu, da je dal na razpolago dvorano in s tem

stavi in pokaže kaj vse zna. Na sporedu je bilo muziciranje, petje, pripovedovanje zgodbic, skeči, družabne igre, kviz itd. Nastope teh nadebudnih mladih je le težko opisati, treba jih je doživeti. Navdušenost staršev nad svojimi malčki, ki so nastopali in prisrčna sproščenost nastopajočih sta dva pomembna faktorja, ki dajeta prireditvi „Pokaži kaj znaš“ vedno več šans, da bo postala tradicionalna mladinska prireditev koroških Slovencev. Prepričani smo, da bomo v nekaj letih že videli prve sadove odkrivanja teh mladih talentov. Nedeljsko prireditev „Pokaži kaj znaš“ je otvoril domači mladinski pevski zbor,

Pestra in bogata dejavnost Kluba slovenskih študentov na Dunaju

V zadnjih tednih je bilo delovanje v Klubu slovenskih študentov (KSS) na Dunaju pestro in zanosno.

V zvezi z mednarodnim tednom razorožitve in masovno mirovno manifestacijo „Umetniki za mir“ 6. novembra v dunajski Mestni hali (Stadthalle), je bilo 28. oktobra na programu aktualno in zanimivo predavanje. Predsednik avstrijskega mirovnega sveta prof. dr. Thomas Schönfeld je govoril o nastanku, razvoju in zahtevah mirovnega gibanja, v katero je aktivno vključenih tudi precejšnje število slovenskih študentk in študentov.

Ciklus predavanj o slovenskem šolstvu na Koroškem je v petek 5. novembra nadaljeval Teodor Domej. V svojem referatu je osvetlil zgodovinsko ozadje manjšinskega šolstva, ki se je razvijalo vseskozi pod nemškonomacionalnim pritiskom. Nakazal je tudi današnjo problematično situacijo in ukrepe izboljšanja s strani slovenskih organizacij ter posameznikov.

Teden dni nato je kulturni krožek predstavil igro Jeanine Worms „Trgovina“. Študentje so zahtevni družbeno kritični komad naštudiralni v počitnicah in ga že nekajkrat zaigrali na Koroškem. Istočasno je v klubskih prostorih razstavljal Karli Berger svoje politične karikature.

Kot odgovor na neobjektivni film „Vas ob meji“ so klubaši v sredo 17. novembra pred univerzo delili letake in tako opozarjali na neavtentični prikaz novejšje zgodovine koroških Slovencev v tem Pluchovem delu.

60. obletnica rojstva velikega partizanskega pesnika Karla Destovnika-Kajuha je bila povod za recital, ki ga je pripravil kulturni krožek v petek 19. novembra. Kajuhoovo izpoved smo skušali aktualizirati tako, da smo poleg partizanskih vpletli v recital tudi številne pesmi sodobnih avtorjev, ki so nastale v zvezi z osvobodilnimi gibanji zatiranih ljudstev po svetu.

S. K.

gre tu za smiselno in zelo koristno prireditev, kjer ima mladina prilož-

nost, iz različnih področij prosvetne dejavnosti, pokazati kaj ve in zna.

Zelo močno so bili zastopani Šentjanžščani

Mladinski pevski zbor iz Borovelj, pod vodstvom Lidije Oraže

Koroški partizanski pevski zbor vabi na

KONCERT PARTIZANSKE DELAVSKE IN NARODNE PESMI

v nedeljo 19. decembra 1982 ob 14.30 uri v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Zbor vodi prof. Branko Čepin

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli vabi na

MIKLAVŽEVANJE

v nedeljo 5. decembra 1982 ob 15. uri popoldne v farni dvorani v Železni Kapli.

V spevoigri „Miklavž prihaja“ bodo nastopali angelčki in parklji, Miklavž pa bo obdaroval otroke.

Vabljeni otroci, starši in vsi, ki se nimajo kaj bati!

Katoliško prosvetno društvo „Planina“ v Selah vabi na

MIKLAVŽEVANJE

v nedeljo 5. decembra ob 14. uri v farni dvorani v Selah.

Spored: ples, petje, igra „Parkeljnov koš“ in obdarovanje otrok.

RAZPIS

SPD „Trta“ Zitara vas razpisuje v skladu z društvenimi pravili tečaj slovenskega jezika.

1. Slovenski jezik za začetnike brez znanja dialekta
2. Slovenski jezik za začetnike z znanjem dialekta
3. Slovenščina — dopisovanje, pravočep in slovnica

Tečaj številka 1 se prične 16. decembra 1982 ob pol sedmih zvečer. Vsak tečaj traja 20 ur (desetkrat po dve uri). Podrobnejše informacije daje ravnatelj ljudske šole Zitara vas F. Kukovica.

Klub prijateljev lova vabi na

PREDSTAVO PESNIŠKE ZBIRKE

pesnika in lovca Toneta Haderlapa v petek 10. decembra 1982 ob 18. uri v domu Sodalitas v Tinjah.

Spored: trobentači iz Trga/Feldkirchna, moški pevski zbor SPD „Zarja“ iz Železne Kaple, pozdrav predsednika KPL Mirka Kumra, predsednik SPD „Zarja“ Miha Travnik predstavi pesniško zbirko, beseda avtorja, pevci in trobentači zaključijo prireditev, družabni večer

Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“ v Ločah vabi na

MIKLAVŽEVANJE

v nedeljo 5. decembra ob 19. uri pri Pušniku v Ločah. Miklavž, ki bo obdaril otroke, bodo pozdravili: tamburaški zbor, otroški zbor in šolarji.

KPD „Drava“ in Katoliška mladina vabita na

MIKLAVŽEVANJE IN ADVENTNO SREČANJE

v nedeljo 5. decembra 1982 po večerni sveti maši v farnem domu v Zvabeku. Sodelujejo: otroška skupina, pevsko instrumentalna skupina in šolarska mladina.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjunji vabi na

MIKLAVŽEVANJE

v nedeljo 5. decembra 1982 ob 14.30 uri v Kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu.

Na sporedu bosta prizorčka: Biserna kangljica in Miklavževi angeljčki. Nato bo Miklavž obdaril otroke.

Starši z otroci še prav posebno vabljeni!

Igralci Odra 73 SPD „Edinost“ iz Pliberka se bodo predstavili z igro

STARA GARDA

● v nedeljo 5. decembra 1982 ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati
Prireditelj: SPD Borovlje

● v nedeljo 5. decembra 1982 ob 19.30 uri v gostilni Tišlar v Šentjanžu. Prireditelj: SPD Šentjanž

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ obvešča domačine, da bo v nedeljo 5. decembra 1982 ob 10. uri dopoldne pri Kovaču

MIKLAVŽEVANJE

Tudi letos bomo Miklavžu pomagali pripraviti darilne vrečke v vrednosti 40 šil. Naročite jih lahko do 3. decembra pri tajnici društva Marti Polanšek.

Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah vabi na

MIKLAVŽEVANJE

v soboto 4. decembra ob 19. uri v farnem domu pri Miheju v Svečah. Pri tradicionalnem sveškem miklavževanju bo Miklavž obdaroval otroke.

Slovensko kulturno društvo v Globasnici vabi na

MIKLAVŽEVANJE

v nedeljo 5. decembra ob 14.30 uri pri Šoštarju v Globasnici.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

IZLET

Zbirališče v nedeljo 5. decembra ob 8. uri dopoldne v planinski postojanki „Koči nad Arihovo pečjo“ na Bleščeči. Odvisno od vremena je v narčtu več možnosti, kam bi se lahko povzpeli (Jepa, Komnica, Gračnica).

75 let ustanovitve Slovenske kršćanske socialne zveze za Koroško
Mladinska igra Milana Dekleve

MAGNETNI DEČEK

● v torek 7. decembra ob 15.30 uri v farni dvorani v Šentjakobu v Rožu
Prireditelj: KKZ in SPD „Rož“ v Šentjakobu v Rožu

● v sredo 8. decembra ob 14.30 uri v kulturnem domu Danice v Šentprimozu.
Prireditelj: KKZ in SPD „Danica“

Gostuje Slovensko ljudsko gledališče iz Celja.

Slovensko prvenstvo v namiznem tenisu

3. slovensko prvenstvo v namiznem tenisu zadnje nedelje v Selah je bilo predvsem zadeva športnikov iz Sel in Obirskega. Domačin Mirko Oraže,

hardom Brumnikom (6 točk) in Matejem Dobeitzem (4 točke), vsi trije pa so člani Slovenskega športnega kluba Obir.

Obir - Sele 5:5

Na predvečer slovenskega prvenstva sta se v zadnji tekmi jesenskega prvenstva koroške namiznoteniške zveze (1. razred B) pomerili moštvi Sel in Obirja v glavni šoli v Železni Kapli. Obirčani so računali z zmago, vendar so se Selani nepričakovano branili. Ko so Obirčani vodili že 3:1 je Oraže Zdravko v dobri igri premagal Zdravko Smrtnika, kar je bilo odločilno za nadaljnji potek tekme. Tekma se je končala s pravičnim rezultatom 5:5. Točke za Selane so dobili Mirko Oraže (3) in Zdravko Oraže (2), za Obirčane pa Franc Smrtnik (2), Stan-ko Haderlap (2) in Zdravko Smrtnik (1). Po tej zadnji tekmi imajo Obirčani 7 točk, Selani pa 5.

Drugo moštvo SŠK Obir je v 2. razredu premagalo moštvo iz Wolfsberga z 9:1.

Več o zaključku namiznoteniške sezone boste zvedeli v prihodnji številki.

Del igralcev prvenstva v Selah, ki ga je pripravila Slovenska športna zveza. Drugi z leve v zadnji vrsti je zmagovalac Mirko Oraže. Navzoč je bil tudi Danilo Prušnik, predsednik SZŠ (prvi z desne), dr. Gustav Brunnik pa je bil tudi v svojem prostem času sodnik.

ki je bil vodja turnirja, je že pred zaključkom tega prvenstva dejal, da se je v primerjavi z lanskim letom dvignila raven igralcev, sploh Obirčani, ki igrajo letos v 1. in 2. koroškem razredu, so se izboljšali.

Prvenstvo se je odvijalo v dveh skupinah (mladinci in splošni razred), zaradi preglednega števila športnikov pa je igral vsak proti vsakemu, tako da je bilo prvenstvo za tekmece tudi izvrsten trening.

Kot najboljši turnirja se je izkazal Mirko Oraže (Sele), drugo mesto si je pridobil Franc Jožef Smrtnik (Obir), lanski zmagovalac turnirja, Zdravko Smrtnik pa je dosegel odlično tretje mesto. Pri mladincih je zmagal z 8 točkami Vladimir Smrtnik, pred Ger-

„Utopija“, „Latinščina“, ... zvoki Jadaganov

Koroški pop-ansambel JADAGANI s svojim ustvarjanjem ne preneha. Znani zvoki „Latinščine“ in „Utopije“, katerim ste lahko že nešteto krat na sprejemnikih prisluhnili, so tudi že zadoneli v ušesih nemškogovorečega ljudstva in njih mladine. Tako ni čuda, da so Jadaganovi vzbujali pozornost pri ustvarjalcih koroškega radia. Po uspešnih posnetkih se je, kar je enkratno v zgodovini koroških Slovencev, oktobra 1982 predstavil slovenski pop-ansambel v koroškem regio-

nalnem programu v oddaji „Jugendtreff“ — Jadaganov.

Morda je bila s tem zgrajena odskočna deska za še večjo publiciteto Jadaganov.

Misel, da bi ustanovili ansambel pod sedanjim imenom Jadaganov se nam je porodila v steh Marijanišča v Celovcu. Kljub začetnim in moram reči še obstoječim problemom glede naprav in instrumentov smo nastopili kdaj in kje nam je bilo možno. Po drugem letu našega obstoja in delovanja lahko kažemo na docela zadovoljiv razvoj našega ansambla in smo nanj tudi ponosni. Višek našega ustvarjanja smo pa nedvomno dosegli z oddajo „Jugendtreff“, kateri je bilo možno prisluhniti oktobra letos ob sprejemnikih koroškega regionalnega programa. S to oddajo v že omenjenem programu smo imeli možnost našo glasbo predstaviti širši publiki tudi preko meja Koroške. Zdi se mi in upam, da imate tudi vi, ki ste poslušali ob sprejemnikih, ta vtis, da nam je to preprečljivo uspelo. Porodila se je nam zamisel, da bi nam bilo možno z idealizmom s strani Jadaganov in s pomočjo Vašega sodelovanja zaigrati v oddaji, ki jo oddajajo ob sobotnih večerih „Tanzmusik auf Bestellung“. In prav to Vaše sodelovanje bi naglasil in Vas drage dijake slovenske gimnazije in vse s podeželja ter vse, ki ta članek berete prosil za Vaše nadaljnje sodelovanje.

Jadaganov Vas naprošajo, da bi vsak teden kupili poštno karto treh šilingov (S 3.—) in nanjo napisali željo pesmi. Da bi med željami bila enakost si naj bi želeli pesem „Utopija od Jadaganov“. S tem Vašim prispevkom bo Vam in nam večkrat možno prisluhniti slovenski pesmi na koroškem oddajniku.

Želje naslovite na: ORF Landesstudio Kärnten, Kennwort: Tanzmusik auf Bestellung; Klagenfurt, Sponheimerstraße 13.

J. Kassl

LENI OLIPIC

85-LETNICA

Pred dnevi je Leni Olipic obhajala svoj 85-letni življenjski jubilej. Ob tej priložnosti so to znano antifašistko in nekdanjo predsednico Antifašistične fronte žena obiskali predstavniki slovenskih organizacij — tajnik ZSO Janez Wutte-Luc, predsednica Zveze slovenskih žena Milena Gröblacher in nameščene Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu dr. Marjan Sturm, ji čestitali in predali skromno darilo.

Življenjska pot Lenije Olipic je bila trda, zlasti v zadnji vojni, ko se je skupno s sinom in možem borila proti nečloveškemu fašizmu. V tem boju je zgubila sina. Po vojni sta z možem delovala pri obnovi kulturnega in političnega življenja koroških Slovencev. Zaradi izredne priljubljenosti med našim ljudstvom in borbenosti, so jo naše žene izvolile za predsednico svoje stanovske organizacije. To funkcijo je opravljala dolga leta. Leni je že nekaj let v starostnem domu v Trgu/Feldkirchen.

Številnim čestitkam z željo, da bi bila čila in zdrava, se pridruže tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

35 let kranjske gorske reševalne službe

Kres sredi Kranja je v petek zvečer 19. novembra oznanjal, da Kranjčani obhajajo nekaj posebnega. Ta posebnost je bila 35-letni jubilej kranjske gorske reševalne službe.

Slovesnost je bila v prostorih Gorenjskega sejma, kjer je načelnik kranjske gorske reševalne službe Emil Herlec orisal dejavnost te ustanove in ob tej priložnosti podelil številna priznanja za uspešno delo tega premojnokrat zelo nevarnega prostovoljnega poklica.

Govorniki so z velikim navdušenjem govorili o dejavnosti GRS Kranj in ji izrekli vse priznanje, še prav posebno pa je bil ponosen na te požrtvovalne fante predsednik Planinskega društva Kranj Franci Ekar, sam gorski reševalec in spretni menager planinske dejavnosti svojega društvenega območja.

Po razdelitvi priznanj in govorih je bil pri predsedniku Skupščine Ivanu Cvaru sprejem za gorske reševalce in goste, med katerimi sta

bila tudi zastopnika Slovenskega planinskega društva Celovec.

Slovenija ima celo vrsto postaj GRS in tudi mnogo starejših kot 35 let, vendar tako tehnično usposobljene kot Kranj ni nobene. Naj v tej zvezi omenimo helikoptersko reševanje v gorah, katerega pionirji so prav kranjski reševalci, ki so pred 16 leti začeli s tem sodobnim načinom reševanja. Gorska reševalna služba Kranj ima v svojih vrstah 45 članov in 27 pripravnikov med njimi alpiniste, ki jih štejemo v sam svetovni vrh.

To sodobno helikoptersko reševanje v gorah pa Kranjčani radi posredujejo tudi ostalim gorskim reševalnim službam v Sloveniji in ostalim jugoslovanskim republikam, kot je bilo to letos v Mojstrani, kjer so se tečaja za helikoptersko reševanje udeležili alpinisti iz cele Jugoslavije. Po uradnem delu jubilejne prireditve je bilo v kranjski vinski kleti tovariško srečanje.

14. Koroški kulturni dnevi

OD 27. DO 29. DECEMBRA 1982

10.-OKTOBER-STRASSE 25, 9020 CELOVEC, MOHORJEVA

S P O R E D

PONEDELJEK 27. 12. 1982

9.30 Otvoritev

10.00 Feliks Wieser, Matevž Grilc: **Informacija o položaju slovenske skupnosti na Koroškem**

11.00 Teodor Domej - Avguštín Malle - Marjan Šturm - Janko Malle: **40-letnica pregona in upora koroških Slovencev**

14.30 Teodor Domej: **Ob 75-letnici organiziranega kulturnega dela med Slovenci na Koroškem: Ustanovno obdobje kulturnoprosvetnega dela osrednjih kulturnih organizacij**

19.30 Pričevanja: Pregon in upor

TOREK 28. 12. 1982

9.00 Janko Pleterski, Hanns Haas, Dušan Nečak:

Koroški Slovenci in delavsko gibanje
Janko Pleterski: **Obdobje do leta 1920**

Hanns Haas: **Obdobje od leta 1920 do leta 1938**

Dušan Nečak: **Obdobje po drugi svetovni vojni**

14.30 Alenka Tuta Rebula: **Narodno vprašanje v Trstu — raziskava med slovenskimi delavci**

15.30 Robert Minnich: **Prilagoditev in družbena identiteta v Ukvah. Nekaj prvih vtisov o kulturi marginalne skupine v Kanalski dolini**

19.30 **Kulturna prireditev v režiji SPZ in KKZ**

SREDA 29. 12. 1982

9.00 Günter Scheer: **Akcije in cilji akcijskega fonda za gorska območja in razvojne tendence v kmetijskih področjih s slabo razvito strukturo**

10.30 Franz Greif: **Razvoj kmetijstva na Koroškem po letu 1945**

Zaključek 14. Koroških kulturnih dni

Obirsko - pevski koncert

V soboto 20. novembra je Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem vabilo na pevski koncert, ki se je odvijal v gostilni Kovač na Obirskem. Tokrat so bili kreatorji sporeda pevci moškega zbora SPD „Edinost“ iz Pliberka, pod vodstvom Foltija Hartmana.

Med obema društvoma obstajajo že dolgoletni prijateljski stiki v obliki gostovanj in drugih dejavnosti. Že pred tremi leti se je Valentin Polanšek domenil s pliberškimi pevci, da bodo prišli gostovat na Obirsko. No in ker obljuba dela dolg, so se tega dolga tokrat končno le „znebili“. Pliberški pevci so spet enkrat navdušili publiko z lepim ubranim petjem, ki mu daje pečat izkušeni in suvereni dirigent ter starosta koroških slovenskih pevovodij Folti Hartman.

Predsednik SPD „Obir“ dr. Gustav Brunnik je z vseljem pozdravil izvajalce programa in zbrano publiko, med njimi častne goste dipl. trg. Janka Uranka, domačega župnika Tomaža Holmarja in občinskega odbornika Francija Smrtnika. Predsednik je ob tej priložnosti tudi posredoval prisrčne pozdrave predsednika SPZ Valentina Polanška, ki je na zdravljenju v beljaški bolnišnici. Predsednik SPD „Edinost“ Joško Hudl je na koncertu povabil Obirski ženski oktet, da nastopi v Pliberku in s tem vrne obisk. Po koncertu je bila prijetna družabnost ob petju in ustvarjanju novih pogojev za še boljše medsebojno sodelovanje.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 2. decembra 1982

Za 100 din dobite	23.00 šil.
Za 100 din plačate	28.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.18 šil.
Za 100 lir plačate	1.27 šil.
Za 100 mark dobite	694.00 šil.
Za 100 mark plačate	710.30 šil.